

Kentsel-Kamusal Mekânların Kullanılabilirliği Üzerine Bir Araştırma: Nazilli Atatürk Parkı Örneği

Gamze BAYKURT^{*1} Barış KARA²

^{1,2}Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 09010, Aydın, Türkiye

(Alınış / Received: 30.09.2020, Kabul / Accepted: 25.03.2021, Online Yayınlanma / Published Online: 15.08.2021)

Anahtar Kelimeler

Kent parkı,
Atatürk Parkı,
Nazilli

Özet: İnsanlar kentlerde rekreasyonel gereksinimlerini karşılayacakları, böylece fiziksel ve ruhsal açıdan yenilenecekleri açık-yeşil alanlara ihtiyaç duyarlar. Kent parkları insanların rekreasyonel gereksinimlerini karşılayan aynı zamanda kentlerin kendilerine özgü yapısal ve bitkisel öğelerini barındıran açık-yeşil alanlardır. Kent parkları ekolojik özellikleri ile kentlilere doğa ile buluşma fırsatı sunarken, mekânsal özellikleri ile de fiziksel aktivite olanağı sunmaktadır. Kent parkları aynı zamanda sanatsal ve kültürel faaliyetlerin yapıldığı ve sosyal iletişimin kurulduğu mekânlardır. Bu çalışmada Aydın ili Nazilli ilçesindeki Atatürk Parkı kullanılabilirlik açısından incelenmiştir. Anketlerin yorumlanması ile park kullanıcılarının Atatürk parkı hakkındaki görüşleri, parkla ilgili memnuniyet düzeyleri ve parkın yeterlilik durumuna yönelik düşünceleri değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, Nazilli'de Atatürk Parkının en çok kullanılan/tercih edilen park olmasının yanı sıra memnuniyeti sağlayamayan özelliklere de sahip olduğu görülmektedir.

A Study on The Usability of Urban-Public Spaces: of Nazilli Atatürk Park

Keywords

Urban park,
Atatürk Park,
Nazilli

Abstract: People need open-green spaces in cities where they can meet their recreational needs and thus, they can be physically and spiritually renewed. Urban parks are open-green spaces that meet the recreational needs of people and also contain structural and vegetative elements unique to the cities. While urban parks offer the opportunity to meet with nature with their ecological features, they also offer physical activity with their spatial features. Urban parks are also places where artistic and cultural activities are held and social communication is established. In this study, Atatürk Park in Aydın Province Nazilli district was examined in terms of usability. With interpreting the questionnaires, the views of the park users about the Atatürk Park, their satisfaction level about the park and their opinions about the park's adequacy were evaluated. As a result of the research, it is seen that Atatürk Park in Nazilli is the most used/preferred park as well as having features that cannot provide satisfaction.

1. Giriş

Günümüzde dünya hızla kentleşmekte ve 2030 yılına kadar dünya nüfusunun %60'ından fazlasının kentlerde yaşaması beklenmektedir [1]. Kent, bir toplumda yerleşmiş ilişkilerin tümünü yansıtan bir toplumsal ilişkiler kümesidir [2]. Kent nüfusunun artması ve kentlerin sanayileşmesi sonucu kentlilerin doğaya özlemi artarken, açık-yeşil alanlar giderek azalmakta ve doğa ile insanlar arasındaki bağ kopmaya başlamaktadır. Doğadan uzaklaşan insanlar kentleşmenin neden olduğu monoton bir yaşamın sonucu olarak zihinsel, sosyal ve bedensel sorunlar ile baş başa kalmaktadır [3].

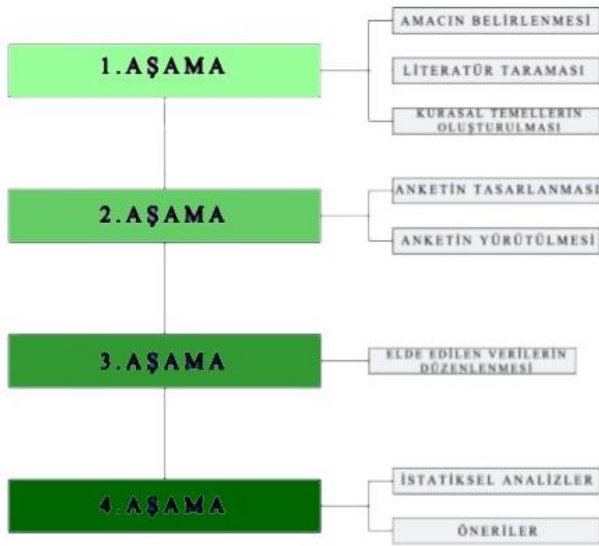
Kentin karakterini mimari yapılar ile açık-yeşil alanlar ve bunların birbirleriyle olan karşılıklı etkileşimi oluşturmaktadır. Kentsel açık-yeşil alanlar yalnızca doğayı kentte sembolize etmemektedir. Aynı zamanda bozulan doğa ile insanlar arasındaki bağın dengelenmesinde ve kentlerdeki yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde kentsel açık-yeşil alanların nitelik ve nicelikleri yaşam kalitesinin göstergesi olarak kabul edilmektedir. Kentsel açık-yeşil alanlar işlevselliği ve hayatın bir parçası olmaları nedeni ile kentsel yaşam kalitesini artırmaktadır. Bu bağlamda birçok gelişmiş ülke, insanlar için uygun kentsel mekânların planlamasına yönelerek insanların

*İlgili yazar: gamze.baykurt9@gmail.com

Microsoft Office Excel yazılımı oluşturmaktadır. Anket 9'u demografik yapıyı, 16'sı park kullanıcılarının parkı kullanım şekillerini, parkta gördüğü eksiklikleri ve parkı kullanım nedenlerini belirlemeye yönelik olmak üzere toplam 25 sorudan oluşmaktadır.

Araştırma yöntemi büro ve alan çalışması olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Büro aşaması; araştırma konusunun ve alan sınırlarının belirlenmesi, literatür taramaları, elde edilen veriler doğrultusunda araştırmanın kuramsal temellerinin oluşturulması, anketin hazırlanması, anket verilerinin düzenlenmesi, anketlerin değerlendirilmesi ve yorumlanması olmak üzere altı alt aşamadan oluşmaktadır.

Alan çalışması ise alan gözlemleri ve anketlerin uygulanması olmak üzere iki alt aşamadan oluşmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Araştırma yöntemi akış şeması

Anketler Atatürk parkında 50 kişiye yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Anketlerin hazırlanmasında çoktan seçmeli ve 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Anketler Microsoft Office Excel yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir.

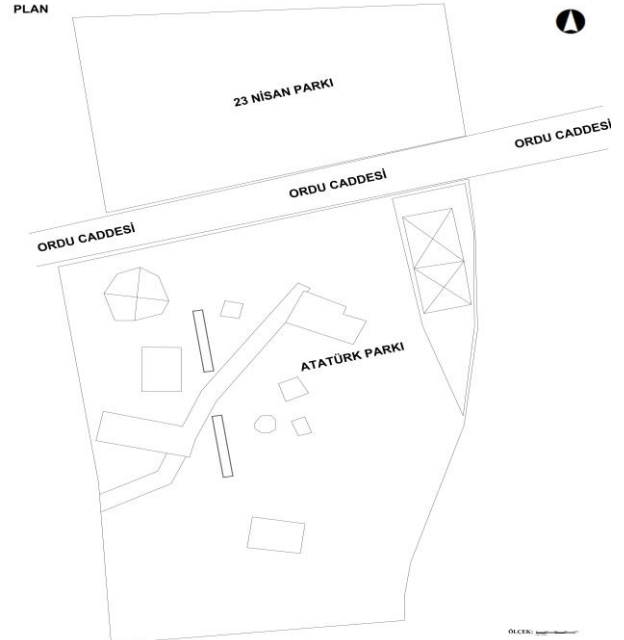
3. Bulgular

3.1. Mevcut durum analizi

Atatürk Parkının kuzeyinde Ordu Caddesi ve 23 Nisan Parkı; doğu, batı ve güneyinde çok katlı konutlar yer almaktadır. Parkın kuzey-doğu, doğu ve güney-batı olmak üzere 3 girişi vardır. Ana giriş (kuzey-doğu); cadde üzerinde olmasından dolayı en çok kullanılan giriştir (Şekil 3). Atatürk Parkı Nazilli'nin en eski parklarından biridir. 18.211 m²'lik bir alana sahip olan Atatürk Parkı'nın 8.200 m²'si yeşil alandır (Şekil 4).

Şekil 3. Atatürk Parkı ana girişi

Şekil 4. Atatürk Parkı planı

Parkın ana girişinin batısında yer alan büstler; parka girmeden ilk algılanan, dikkat çeken ve kültürel-tarihi değerlerimizi simgelemektedir (Şekil 5).

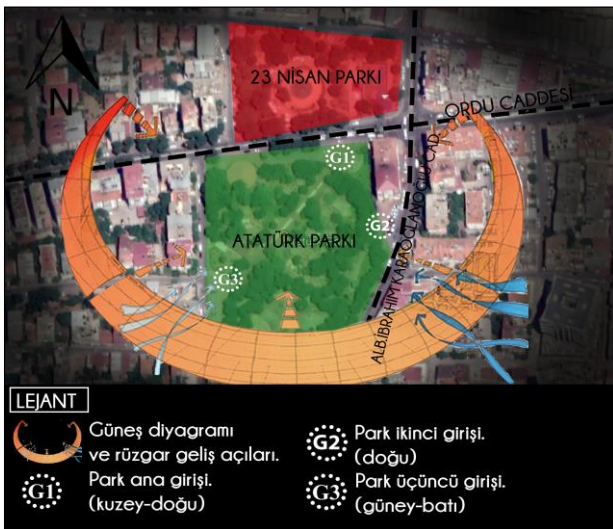
Şekil 5. Ana girişin batısında yer alan büstler

Atatürk Parkına ulaşım toplu ulaşım, özel araç ve yaya olarak sağlanmaktadır. Park kent merkezinde yer almaktadır. Ulaşımı kolay olan park tüm kente hizmet etmektedir. Park içerisinde farklı yaş gruplarına hizmet eden kullanımlar bulunmaktadır (Şekil 6).

Şekil 6. Farklı kullanıcılara ve yaş gruplarına hizmet eden kullanımlar

Ayrıca Nazilli kent meydanına 227m uzaklıkta olan Atatürk Parkı, meydana yürüyerek ortalama 7 dakika gibi kısa bir süre içinde ulaşılan bir parktır. Park 3 girişe sahip olduğu için gün içerisinde geçiş noktası olarak da kullanılmaktadır. Giriş sayısındaki fazlalık parkın kullanımını arttırmaktadır. Bunun yanında güneş ışınlarının geliş açısı ve yetişkin bitki varlığı da Atatürk parkının daha fazla tercih edilmesini sağlamaktadır (Şekil 7).

Şekil 7. Atatürk parkı çevre analizi

Ayrıca Atatürk parkının merkezi konumu kent içerisindeki çeşitli kullanım alanlarının bir arada bulunmasına, onları birbirine bağlayarak bütünsellik

oluşturmasına ve diğer kentsel kullanımlara karşı da tampon görevi yapmasına olanak sağlamaktadır.

3.2. Anket çalışmasından elde edilen bulgular

Ankete katılanların %50'si (25 kişi) erkek, %50'si (25 kişi) kadındır. Anket çalışmasına %64 (32 kişi) oran ile bekar bireyler katılırken, %36 (18 kişi) oran ile evli bireyler katılmıştır. Katılımcıların %52'sini (13'er kişi) 19-25 yaş grubu ve 36-45 yaş grubu, %20'sini (10 kişi) 7-18 yaş grubu, %28'ini de (7'şer kişi) 26-35 yaş grubu ve 46 yaş üzeri gruptan bireyler oluşturmaktadır. Anket katılımcılarının %44'ü (22 kişi) öğrenci, %32'si (16 kişi) memur, %24'ü (12 kişi) emeklidir. Eğitim durumu bakımından anket katılımcılarının %52'si (26 kişi) üniversite, %42'si (21 kişi) lise, %6'sı (3 kişi) ilköğretim mezundur. Ankete katılanların %52'sinin (26 kişi) herhangi bir geliri yokken, %26'sının (13 kişi) 2500-3000 TL, %18'inin (9 kişi) 3500 TL ve üzeri, %4'ünün ise (2 kişi) 1000-2000 TL geliri vardır.

Nazilli'de en sık ziyaret edilen parklar sorulduğunda kullanıcıların %84'ü (42 kişi; 20 erkek-22 kadın), "Atatürk Parkı" cevabını verirken, %6'sı (3 kişi; 2 erkek-1 kadın) "Sümer park" cevabını vermiştir. Nazilli'deki parkların yeterliliği sorusuna ise ankete katılanların %96'sı (48 kişi; 20 erkek-28 kadın) "Yeterli" olarak cevaplandırmıştır. Atatürk Parkını genel olarak değerlendiriniz sorusuna kullanıcıların %92'si (46 kişi; 21 erkek-25 kadın) "Kararsızım" cevabını verirken, %6'sı (3 kişi; 1 erkek-2 kadın) "Yeterli" cevabını vermiş ve %2'si (1 kişi; 1 erkek) "Yetersiz" cevabını vermiştir. Atatürk parkına ulaşım şekli sorulduğunda anket katılımcıların %94'ü (47 kişi; 26 erkek-21 kadın) "Yaya" cevabını verirken, %2'si (1 kişi; 1 erkek) "Bisiklet" şeklinde cevaplandırmıştır. Parktaki genel kullanıcı memnuniyetini sorulduğunda %42 (21 kişi; 8 erkek-13 kadın) kararsızım, %10'u (5 kişi; 3 erkek-2 kadın) memnuniyet cevabını vermiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Atatürk Parkının genel değerlendirilmesi.

	(%)			
En sık ziyaret edilen parklar	1*	2*	3*	
	6	10	84	
Parkların yeterliliği	Yetersiz	Yeterli	Kararsız	
	4	96	-	
Parkın genel durumu	2	6	92	
Parka ulaşım şekli	Bisiklet	Toplu taşıma	Yaya	
	2	4	94	
Memnuniyet düzeyi	A	B	C	D
	16	32	42	10

1*: Sümer Park, 2*: 23 Nisan Parkı, 3*: Atatürk Parkı.

A: Hiç memnun değilim, B: Memnun değilim, C: Kararsızım, D: Memnuniyet

Ankete katılanların %34'ü (17 kişi; 9 erkek-8 kadın) serbest zamanlarını "Arkadaşlarla buluşma", %4'ü (2 kişi; 2 kadın) "Kitap okuma" ile değerlendirmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Kullanıcıların serbest zaman değerlendirme şekilleri

Serbest zaman değerlendirilme şekli	(%)
Arkadaşlarla buluşma	34
Kitap okuma	4
Diğer	36
Serbest zamanım yok	26

Atatürk Parkının kullanım durumunun belirlenmesine yönelik kullanıcıların parkı kullanım sıklığı incelendiğinde anket katılımcılarının %54'ü (27 kişi; 12 erkek-15 kadın) "Ayda 1-2 kez", %10'u (5 kişi; 3 erkek-2 kadın) ise "Yılda 1-2 kez" kullandıklarını belirtmiştir. Parkı, kullanıcıların %58'i (29 kişi; 15 erkek-14 kadın) "Hafta sonu", %20'si (10 kişi; 2 erkek-8 kadın) de "Her zaman" kullanmaktadır. Parkı, kullanıcıların %62'si (31 kişi; 14 erkek-17 kadın) "Yaz", %2'si (1 kişi; 1 erkek) ise "Kış" aylarında ziyaret etmektedir. Parkta kullanıcılarının %54'ü (27 kişi; 11 erkek-16 kadın) "1-3 saat", %2'si (1 kişi; 1 kadın) ise "3-saat" den fazla bulunmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Atatürk Parkının kullanım durumu

	(%)		
	Haftada	Ayda 1-2	Yılda 1-2
Kullanım sıklığı	1-2 kez 36	kez 54	kez 10
Kullanım zamanı (Hafta)	Hafta içi 22	Hafta sonu 58	Her zaman 20
Kullanım zamanı (Mevsim)	Yaz 62	Kış 2	Her mevsim 36
Kullanım süresi	-1sa. 44	1-3sa. 54	3-sa. 2

Parktaki bitkilendirmenin önemi sorulduğunda ankete katılanların tamamı bitkilendirmeyi (%100/50 kişi; 23 erkek-27 kadın) çok önemli olarak ifade etmiştir. Yeşil dokunun yeterliliği sorulduğunda ise %88'lik (44 kişi; 15 erkek-29 kadın) bölüm yeterli bulmadığını belirtmiştir. Parktaki donatı elemanlarının yeterliliği ile ilgili soruyu katılımcıların %52'si (26 kişi; 10 erkek-16 kadın) "Yetersiz" şeklinde cevaplandırmıştır. Atatürk parkında hangi donatı elemanlarının eksik olduğu sorusuna ise %38 (19 kişi; 10 erkek-9 kadın) oranda "Bank", %20 (10 kişi; 4 erkek-6 kadın) oranda "Aydınlatma elemanı" cevabı verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Atatürk Parkının yeşil doku ve donatı yeterliliği

	(%)			
Bitkilendirme önemi	Önemsiz	Yetersiz	Yeterli	Çok önemli
	-	-	-	100
Yeşil doku yeterliliği	88	12		
Donatı yeterliliği	52	48		
Eksik donatı elemanları	Aydınlatma elemanı 20	Çöp kutusu 24	Bank 38	Diğer 18

Atatürk Parkı ankete katılanların %36'sı (18 kişi; 8 erkek-10 kadın) tarafından buluşma noktası olarak, %24'ü (12 kişi; 5 erkek-7 kadın) tarafından rekreasyon ve parktaki aktiviteler, %18'i (9 kişi; 5 erkek-4 kadın) tarafından da sosyalleşme nedeni ile tercih edilmektedir (Tablo 5).

Tablo 5. Atatürk Parkının tercih edilme nedenleri

Tercih edilme nedenleri	(%)
Buluşma noktası	36
Rekreasyon-parktaki aktiviteler	24
Sosyalleşme	18
Piknik yapmak	10
Diğer	12

Parkın beğendiğiniz yönleri nelerdir? sorusuna, en fazla verilen cevaplar "konumu-büyüklüğü" (%66/33 kişi; 13 erkek-20 kadın) ve "geniş-ferah" olmasıdır (%24/12 kişi; 6 erkek-6 kadın). Parkın beğenmediğiniz yönleri nelerdir? sorusuna ise en fazla verilen cevaplar işletme çalışanları (%58/29 kişi; 10 erkek-19 kadın), servisin yavaş olması (%30/15 kişi; 8 erkek-7 kadın) ve fiyatların pahalı olmasıdır (%12/6 kişi; 4 erkek-2 kadın).

Parktaki memnuniyet/memnuniyetsizlik kriterleri sorulduğunda Atatürk Parkının kirli ve bakımsız olması (%92/46 kişi; 17 erkek-29 kadın), engelli kullanımına uygun olmaması (%84/42 kişi; 22 erkek-20 kadın), yönlendirme panolarının yetersiz olması (%94/47 kişi; 25 erkek-22 kadın) konularında memnuniyetsizliklerini ifade etmişlerdir (Tablo 6). Atatürk parkının sessiz ve huzurlu olması (%52/26 kişi; 10 erkek-16 kadın), yakın ve ulaşılabilir olması (%90/45 kişi; 22 erkek-23 kadın), çocuk oyun alanına sahip olması (%70/35 kişi; 13 erkek-22 kadın) ise memnuniyet unsurları olarak belirtilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Atatürk Parkının memnuniyetsizlik nedenleri

	(%)				
Memnuniyetsizlik/ Memnuniyet	1	2	3	4	5
Temiz ve bakımlı olma	-	92	8	-	-
Spor ve egzersiz yapma olanağı	-	20	64	16	-
Sessizlik ve huzur	-	18	30	52	-
Güvenlik sorunları	-	-	54	26	20
Yakınlık ve ulaşım kolaylığı	-	-	-	10	90
Engelli kullanımına uygun olmama	-	6	-	10	84
Sosyal ve kültürel aktivite olanağı	-	16	66	18	-
Kafe ve restoran sayısındaki yetersizlik	-	14	80	6	-
Yönlendirme panosu sayısındaki yetersizlik	-	-	-	6	94
Çocuk oyun alanı olması	-	-	16	70	14
Otopark sayısındaki yetersizlik	-	20	50	30	-

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

4. Tartışma ve Sonuç

Kent parklarının planlanması ve tasarımı aşamasında kullanıcıların özelliklerinin, isteklerinin ve beklentilerinin de araştırılması gerekmektedir.

Kent parkları kentlilerin katılımları ile planlandığında ve tasarlandığında kentlilerin gereksinimlerini karşılayan mekânlar olmaktadır. Peyzaj mimarları bu süreçte önemli katkılar sunmaktadır. Rekreatif gereksinimlerin karşılandığı kent parkları toplumun her kesimine aynı oranda kullanım imkânı sağlamalıdır [14].

Kullanıcıların memnuniyet düzeyi ne kadar fazla olursa parklar o kadar çok kullanılmakta ve benimsenmektedir. Bu şekilde güvenlik sorunlarının da azalması sağlanmaktadır.

İyi planlanmış ve tasarlanmış bir parkın ulaşımı kolay olmalı ve günün farklı saatlerinde her yaştan kullanıcıya hizmet etmelidir.

Kolay erişilebilir ve her yaştan kullanıcı için çekici olacak şekilde tasarlanmış kent parklarının varlığı, fiziksel aktiviteyi kolaylaştırıp stresi hafifleterek kronik hastalık riskini azaltmaktadır [15].

Karadeniz (2019) yapmış olduğu çalışmada peyzaj tasarım kriterleri açısından Samsun kent parklarını incelemiştir. Çalışma sonunda insanların parkları daha çok sosyal aktivite için tercih ettiği sonucuna ulaşırken, parkların engelli kullanıcıları açısından uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [16]. Yapılan bu çalışmanın sonuçları bulunan sonuçlar ile benzerlikler göstermektedir. Karakaya ve Cengiz (2019) yaşam kalitesinin artırılmasında parkların rolünün belirlenmesi amacıyla Eskişehir’de çalışma yapmışlardır [17]. Altuntaş (2020) yapmış olduğu çalışmada tabiat parklarını kullanıcı memnuniyeti açısından değerlendirmiş ve kullanıcıların büyük bir kısmının memnuniyet duyduğunu tespit etmiştir [18]. Kocalar (2016) yapmış olduğu çalışmada parkların etkinlik mekânı ya da bilgilendirme sahası olarak etkin rollere sahip olduğunu tespit etmiştir [19]. Bu araştırma sonucunda da parklarda rekreatif faaliyetlerinin yetersiz olduğu ve artırılmasının parklara olan tercihleri artıracağı tespit edilmiştir. Bu çalışmada kullanıcıların Nazilli’deki kent parkları hakkında memnuniyetlerinin belirlenmesi amacıyla anket çalışmaları ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemler kullanılarak insanların belirli konulara karşı duygu ve düşünceleri kısa sürede tespit edilebilmektedir.

Soydan (2020) çalışmasında Niğde kent merkezinde bulunan parkların kullanıcı memnuniyeti açısından değerlendirilmesini amaçlamıştır [20]. Özellikle parklarda rekreatif faaliyetler açısından çok fazla sayıda eksikliklerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu

yüzden parklarda bulunan rekreatif faaliyetlerin sayısı artırılmalıdır. Parklara tırmanma alanları, uçurma faaliyetleri, maket yapım alanları oyuncak müzesi vb. faaliyetler getirilerek kullanıcıların parkları daha fazla tercih etmesi sağlanabilir.

Parkların bitkisel tasarımında kullanılan bitkiler seçilirken renk, doku vb. özellikler ile uyum ya da zıtlık oluşturacak türler tercih edilmelidir. Bu şekilde parkların görsel kalitesi artırılabilir. Parklar sadece günün belirli saatlerinde kullanılan alanlar olmamalıdır. Gündüz olduğu gibi akşam saatlerinde de parkların kullanımı sağlanmalıdır. Bunun için de iyi bir aydınlatma tasarımına ihtiyaç duyulmaktadır. Aydınlatma tasarımı yapılırken sadece güvenlik kaygısı düşünülmemeli, estetik unsurlar da düşünülmelidir. Bu sayede kullanıcıların parkları akşam da kullanması sağlanabilmekte ve memnuniyet düzeyleri artırılabilir.

Parklar tasarlanırken toplumun tüm kesimlerinin bu alanları kullanacağı unutulmamalıdır. Özellikle engelli bireyler açısından uygun tasarımlar yapılmalıdır. Bu konuda karşılaşılan en büyük sorun ise parkların erişilebilirliği konusudur. Bu yüzden parkların planlama aşamasında yer seçimi, tasarım aşamasında ise yolların, donatı elemanlarının ve oturma birimlerinin genişlikleri ve yüksekliklerinin engelli bireylerin kullanımı açısından uygun tasarlanması gerekmektedir. Kentsel donatı elemanlarında; her bir kentsel donatı elemanı için ayrı bir aydınlatma tasarımı düşünülmeli, böylece parklar daha da çekici duruma getirilebilmektedir. Kullanıcı memnuniyeti ilerleyen zamanla değişebilen bir kavramdır. Sonuç olarak Niğde kent parklarının kullanıcı memnuniyetini kısmen sağladığı tespit edilmiştir. Yapılacak olan düzenlemelerle parklara olan tercihler artırılabilir sonuçlarına ulaşmıştır [20]. Bu çalışmada da benzer nedenlerden dolayı Atatürk Parkı kullanıcıları tamamen memnun değildir. Soydan (2020)’nin getirdiği öneriler bu çalışmada getirilen önerilerle benzerlik göstermektedir [20].

Vural (2020) çalışmasında; bir parkın niteliğinin fonksiyon alanlarının çeşitliliği ve ihtiyacı karşılama düzeyi ile doğrudan ilişkili olduğunu belirtmiştir [21]. Bu kapsamda katılımcıların yapmış olduğu değerlendirmede fonksiyonel yapı ile fiziksel/mekânsal yapının kullanıcı memnuniyetini sağlamada oldukça yetersiz kaldıkları görülmektedir. Katılımcıların fonksiyon alanlarının yeterliliği ile ilgili 1-5 puan arasında yapmış olduğu değerlendirmenin 1,66 ile 2,73 puan arasında gerçekleştiği, ortalamalarının ise 2,07 olduğu görülmüştür sonucuna varmıştır [21]. Ancak bu çalışmada Atatürk parkını kullanıcıları parkın eksiklikleri olmasına rağmen her yaş grubuna hizmet edebilen bir park olarak nitelendirilmiş ve mekânsal anlamda bir sorun yaşanmadığı sonucuna varmışlardır.

Çetinkaya ve ark. (2015), çalışmasında park kullanıcılarının memnuniyetinin etkileyen en önemli

faktörün ulaşılabilirlik faktörü olduğunu tespit etmiştir [13]. Bu bulgusunu ise Aksoy ve Akpınar'ın (2011) park alanının tercih edilmesini etkileyen en önemli faktörün park alanlarının yakınlığı olduğu bulgusu ile de desteklemiştir [22]. Ayhan ve Atabeyoğlu (2020), çalışmasında ulaşılabilirlik ile ilgili olarak oldukça olumlu sonuçlar elde etmiştir [23]. Yücedağ ve ark. da (2018) Denizli Pamukkale'deki kent parklarının [24], Kaya ve ark.'da (2019) Antalya-Dokuma Parkının kente yürüme mesafesinde olmalarından dolayı kullanıcıların parkları büyük ölçüde yürüyerek ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir [25]. Bu sonuçlarda, Atatürk parkının ziyaretçilerin büyük bir bölümü tarafından yaya olarak ziyaret edildiği sonucu ile örtüşmektedir.

Köksaldı ve Turkan (2020), kent parkları yalnızca kullanıcıların rekreatif ihtiyaçlarının karşılanmasına odaklanmamalı, bu alanların kent yaşamında; eğitim çalışmaları, kültürel ve sanatsal etkinlikler, spor faaliyetleri, bilimsel çalışmaların gerçekleşmesi içinde önem arz ettiğinin bilincinde olunmalıdır çıkarımında bulunmuşlardır [26]. Bu çalışmada da Atatürk Parkının rekreasyon ihtiyaçlarını karşılaması yanında, daha kapsamlı bir çalışma dahilinde, park için memnuniyet derecesini daha da artırıcı planlama-tasarım çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Anket sonuçları kullanıcıların Nazilli'de en fazla Atatürk parkını tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Parkın en fazla tercih edilme nedenlerinin konumu ve ulaşımının kolay olmasıdır. Parkın Nazilli kent merkezinde yer alması ulaşımını kolaylaştırmakta ve kullanımını artırmaktadır. Bu nedenle kullanıcıların tamamına yakını parkı yaya olarak ziyaret etmektedir. Kullanıcılar Atatürk Parkından genel olarak memnun değildir. Bu memnuniyetsizlik Tablo 6'da ortaya konulmuştur. Parkın yüksek oranda temiz ve bakımlı olmaması, tam anlamıyla güvenliğin sağlanamayıp güvenlik sorunlarının olması, sosyal ve kültürel aktivite olanağının yeteri kadar bulunmaması, kafe ve restoran sayısının az olması, vb. eksiklikler parkın genel anlamda memnuniyet derecesini düşürmektedir. Tüm bunlara rağmen Atatürk parkında memnuniyet içeren konular da bulunmaktadır. Memnuniyet derecesi yüksek konular da parkın kullanılabilirliğini artırıcı yönde etki etmiştir.

Kentsel gelişim için sürdürülebilirlik göstergeleri daha fazlasını içermelidir. Bunun için kamusal alanlar ve açık yeşil alanlarla ilgili kent parklarının parametreleri yanı sıra özellikle vatandaşların memnuniyetini yansıtan dizinlerin algılanması gerekmektedir [27].

Atatürk parkının yaz aylarında yoğun olarak kullanılmasının en önemli nedeni farklı kullanıcı gruplarının gereksinimlerini karşılayan aktiviteleri barındırmasıdır. Nazilli'nin iklim koşulları nedeni ile de park yıl boyunca yoğun olarak kullanılmaktadır.

Kent parklarının kullanıcılara farklı rekreasyonel faaliyetleri bir arada sunması park kullanıcılarının kullanım sürelerini arttırarak, kullanıcı memnuniyetini olumlu yönde etkilemektedir [28].

Kent içindeki yeşil alanlar, araç trafiğini, yaya, rekreasyon ve yerleşim alanlarından ayırmakla insanlar için trafik yönünden gereken güvenceyi sağlamış olurlar [29]. Ayrıca yeterli büyüklük ve sayıdaki açık alanlar kentin aşırı büyümesine karşı da tampon görevi yapar [30]. İstenmeyen görüntüler ve ulaşım için sınır, engel ve perde oluştururlar. Yeşil kuşaklar halinde kent gelişimini denetleyerek kontrolsüz büyümesini engellemek için tampon görevi yapmaktadır. Aynı zamanda kent çevresinde tarımsal üretime de olanak sağlamaktadır [31].

Tüm bunlar çerçevesinde Atatürk Parkına dair yerinde yapılmış olan gözlem ve uygulanan anket çalışmaları sonucunda yenilenmesine dair öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Atatürk parkının fonksiyonel yapısının çeşitlendirilmesi, parkta bulunan canlı ve cansız materyalin nitelik ve nicelik bakımından iyileştirilmesi memnuniyet derecesini yükseltecektir.
- Memnuniyetsizlik içeren konular istenilen şekilde karşılanırsa Atatürk Parkının memnuniyet derecesi daha da artacak ve daha çok tercih edilecektir, Bu gelişmenin sonucunda, Nazilli kenti için bir gelişim süreci başlamış olacak, Atatürk Parkında olan gelişmeler diğer parklar için de rehber olacaktır. Parktaki güvenlik sorunları; gece kullanım için özellikle aydınlatma elemanları sayısının arttırılması ve gece-gündüz tüm kullanımlar için gerekirse güvenliğini sağlayacak güvenlik görevlileri parkın 3 girişine de yerleştirilmelidir.
- Kafe-restoran ve spor-egzersiz alan sayısı arttırılarak hem kullanıcı sayısında artış olacak hem de kullanıcıların yetersiz gördükleri sosyal ve kültürel aktivite olanakları geliştirilmiş olacaktır.
- Parklarda tasarım ve planlama yapıma aşamasında, toplumdaki her türlü kullanıcıya hitap etmesi gerektiği unutulmaması gereken bir konudur. Fakat Atatürk parkında bu konu göz ardı edilmiştir. Engelli bireyler için Atatürk parkındaki memnuniyetsizlik dikkat çekmektedir. Bu yüzden parkın engelli kullanımına uygun hale gelebilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
- Atatürk parkında bir başka rahatsızlık duyulan konu ise; işletme çalışanlardır. Çalışanlarla ilgili sorunlar çözülmeli, özellikle de temizlik ve bakım konusunda belediye ve işletme sahipleri daha dikkatli olmalı, parkın temizliğine özen göstermelidir. Parkın içerisine temizlik konusunda uyarıcı tabelalar yerleştirilerek ve çöp

kutusu sayısı arttırılarak park kullanıcılarının memnuniyeti arttırılabilir. Böylece parkın kullanılabilirliğinin de artması öngörülmektedir.

- Ayrıca Atatürk parkı bitkilerinin korunması ve iklime uygun doğal bitki türlerinin de eklenmesiyle park daha da ekolojik bir kimlik kazanacak ve kullanımı artacaktır.

Sonuç olarak; giderek betonlaşan kentlerin arasında yaşayan insanların yaşadıkları olumsuzlukları üzerlerinden atabilmeleri için yeşil alanlara ihtiyacı vardır. Kent parkları da bu ihtiyacı karşılayabilen, farklı yaşam tarzlarından ve kültürden insanların sosyalleştikleri, dinlendikleri, eğlendikleri alanlardır. Bu alanlar aynı zamanda kentlere birçok işlev kazandırmasının yanında ekolojik işlevlilik de kazandırır. Özellikle bu ekolojik işlev kent ve kent parkları için önemlidir. Ayrıca kentlerde yaşam kalitesini olumlu etkileyen ve kent içerisinde ekolojik-estetik dengenin sağlanmasında önemli işlevleri bulunan kent parkları diğer açık yeşil alanlar içerisinde öncelikli alanlardır. Kamu yararına yapılan kent parkları buldukları çevrenin değerini direkt olarak etkilemektedir. Kent parkları hem kent hem de kentliler için çok önem arz eden açık yeşil alanlar içerisinde yer almaktadır. Atatürk parkı da tüm bu nitelikleri taşıdığından dolayı Nazilli kenti için önemli bir kent parkıdır. Çalışmada yapılan anketler sonucunda olumsuzluklar değerlendirilip giderilirse ve memnuniyet taşıyan nitelikler korunup geliştirilirse daha fazla sayıda kullanıcıya hitap edecek ve kullanılabilirlik oranı olumlu yönde artış gösterecektir. Bunlar da beraberinde Nazilli kentinin en eski parklarından biri olan Atatürk Parkının kalıcılığını arttıracaktır, bu da kente büyük ölçüde manevi değer kazandıracak ve ekolojik olarak olumlu yönde artış göstermiş olacaktır.

Etik Beyanı

Bu çalışmada, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerekli tüm kurallara uyulduğunu, bahsi geçen yönergenin "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirinin gerçekleştirilmediğini taahhüt ederiz.

Kaynakça

- [1] Bolund, P. Hunhammar, S. 1999. Ecosystem Services in Urban Areas. Ecological Economics, 29, 293-301.
- [2] Harvey, D. 2013. Sosyal Adalet ve Şehir. Metis Yayınları, 294, İstanbul.
- [3] Önal, S., Sağır, Ö. 2018. Ankara Kent Parklarının Kullanımının Belirlenmesi. Ankara Araştırma Dergisi, 77-90.
- [4] Emür, S. H., Onsekiz, D. 2007. Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 22, 367-396.
- [5] Thompson, C. 2002, Urban Open Space in the 21st Century. Landscape and Urban Planning, 60, 59-72.
- [6] Akdoğan, G. 1970, Yeşil Sahaların İklimsel Etkileri ve Şehir Planlamasındaki Fonksiyonları. Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 1, 7-11.
- [7] Elinç, H. 2011. Görsel Kalite Değerlendirmesi Yöntemi İle Antalya Alanya Kent Parklarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- [8] Polat, A. T. 2002, Kent Parkı Kavramı ve Konya İçin Örnek Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- [9] Karlier, G. 2017. Kent Parkları Kavramı ve Bursa Kent Parklarında Kullanıcı Memnuniyetinin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- [10] Özdemir, A. 2009. Katılımcı Kentli Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü; Ankara Kent Parkları Örneği. SDÜ Orman Fakültesi Dergisi, 1, 144-153.
- [11] Chiesura, A. 2004. The Role of Urban Parks For The Sustainable City. Landscape and Urban Planning, 68, 129-138.
- [12] Uzun, S. 2005. Kırsal Ve Kentsel Alanlardaki Parklarda Kullanıcı Memnuniyeti; Gölcük Ormanıçî Dinlenme Alanı Ve İnönü Parkı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bolu.
- [13] Çetinkaya, G., Erman, A., Uzun, M. 2015. Rekreatyonel Amaçlı Park Kullanıcılarının Memnuniyet Ve Memnuniyetsizlik Faktörlerinin Belirlenmesi. International Journal of Human Sciences, 851-869.
- [14] Bilgili, B. C. 2001. Tarihi Antakya Parkının Rekreatyon Alan Kullanımı Yönünden Değerlendirilmesi Ve Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- [15] Sugiyama, T., Carver, A., Koohsari, M. J. Veitch, J. 2018. Advantages of Public Green Spaces in Enhancing Population Health, Landscape and Urban Planning 178, 12-17.
- [16] Karadeniz, Z. 2019. Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından Samsun Kent Parklarının İncelenmesi. Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ordu.

- [17] Karakaya, N., Cengiz, T. 2019. Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Kent Parklarının Önemi: Eskişehir İli Örneğinde İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1-1.
- [18] Kocalar, A. O. 2016. Ekolojik Farkındalığın Arttırılmasında Milli Parkların Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 5(9).
- [19] Altuntaş, A. 2020. Siirt İli Tillo Tabiat Parkı'nın Kullanıcı Memnuniyeti Açısından Değerlendirilmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (18), 359-367.
- [20] Soydan, O. 2020. Kent Parklarının Kullanıcı Memnuniyetinin Niğde Örneğinde İncelenmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (20), 712-722.
- [21] Vural H. 2020. Bingöl Halkının Yeşil Alan Kullanımı ve Kent Parkları Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Bartın Faculty of Forestry*, 22 (1), 79-90.
- [22] Aksoy, Y., Akpınar, A. 2011. Yeşil Alan Kullanımı ve Yeşil Alan Gereksinimi Üzerine Bir Araştırma İstanbul İli Fatih İlçesi Örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 20, 81-96.
- [23] Ayhan, A. Atabeyoğlu, Ö. 2020. Giresun Kenti Parklarında Kullanıcı Memnuniyeti, *Kent Akademisi*, 13(2), 305-314.
- [24] Yücedağ, C., Kaya L. G., Aşıkutlu, S. 2018. A Study on Usage of Urban Parks: Case of Pamukkale-Denizli, Turkey. *The International Conference on Engineering and Natural Sciences (ICENS)*, 2-6 May, 78-82, Kiev, Ukraine.
- [25] Kaya, L. G., Yücedağ, C., Aşıkutlu, S., Şeker, E. 2019. Antalya Kentinde Dokuma Parkı Elemanlarının Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi. *4th European Conference on Science, Art Culture*, 18-21 April, 43-50, Antalya, Turkey.
- [26] Köksaldı, E., Turkan, Z. 2020. Lefkoşa Suriçi Tarihi Dokusu Kentsel Peyzajında Bir Yeşil Alan: "Yiğitler Burcu Parkı". *Yakın Doğu Üniversitesi Yakın Mimarlık Dergisi*, 4(1), 23-33.
- [27] Mahdavinejad, M., Abedi, M. 2011. Community-Oriented Landscape Design For Sustainability İn Architecture And Planning. *International Conference on Green Buildings and Sustainable Cities*, 337-344.
- [28] Lee, H. 2007. A Study Of Use Patterns, User Satisfaction and Willingness to Pay for Off-Leash Dog Parks: Post-Occupancy Evaluations of Four Dog Parks in Texas and Florida. *Texas A&M University*.
- [29] Boyacı, E. 2010, Ülkemizde Kent Parkı İşlevlerini Belirleyen Etmenler, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [30] Öztürk, B. 2004, Kentsel Açık ve Yeşil Alan Sistemi Oluşturulması: Kayseri Kent Bütünü Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [31] Mcpherson, E. G. 1994, Cooling Urban Heat Islands with Sustainable Landscapes. In: *The Ecological City: Preserving and Restoring Urban Biodiversity*. Eds: Platt RHR, Rowan A.; Muick, Pamela C.; eds. Amherst, Massachusetts: University of Massachusetts Press, 151-171.